

Advies

**Participatie, inspraak en betrokkenheid
toerisme(beleid)**

November 2024

De Sociaal Economische Raad

De Sociaal Economische Raad (SER) is een bij landsverordening ingesteld onafhankelijk overleg- en adviesorgaan dat de regering adviseert over allerlei belangrijke onderwerpen van sociaal-economische aard.

In de SER hebben vertegenwoordigers van werknemers- en werkgevers-organisaties en onafhankelijke deskundigen zitting. De leden van de SER bespreken allerhande aangelegenheden op sociaal-economisch gebied en brengen hierover gevraagd en ongevraagd adviezen, nota's en rapporten uit.

Met de instelling van de SER heeft de overheid het mogelijk gemaakt voor sociale partners om zich vrijelijk en ongebonden, gevraagd of ongevraagd uit te spreken over het sociaal economische beleid.

De adviezen, rapporten en nota's van de SER zijn, nadat zij door de regering openbaar zijn gemaakt, digitaal verkrijgbaar bij de SER.

Contactgegevens van de SER

Adres : L.G. Smith Boulevard 134
Oranjestad
Aruba
Telefoon : 00297-5832713
Fax: : 00297-5838956
E-mail : info@ser.aw
Website : www.ser.aw

INHOUDSOPGAVE

Aanleiding advies	2
1. Inzicht in participatie, inspraak en betrokkenheid in het toerismebeleid	6
2. Advies van de Raad	10

Aanleiding advies

Toerisme speelt een cruciale rol in de economie van Aruba en vormt de belangrijkste pijler van de lokale welvaart, met een aanzienlijk aandeel (70% in 2024)¹ in het bruto binnenlands product (BBP). Aruba is één van de meest populaire toeristische bestemmingen in de regio en trekt jaarlijks meer dan een miljoen bezoekers², hetgeen de groei van diverse sectoren stimuleert. Hoewel het toerisme de belangrijkste motor is voor economische ontwikkeling, kan toenemende toerisme, samen met de hoge bevolkingsdichtheid (in relatief opzicht)³, ook leiden tot verlies van natuurlijke gebieden en toenemende verstedelijking⁴.

Volgens de Aruba Tourism Authority (A.T.A.) wordt Aruba, net als andere wereldwijde bestemmingen zoals Mallorca, Barcelona en Venetië, geconfronteerd met de uitdagingen van overtoerisme⁵. Volgens Capocchi et al. (2019)⁶ wordt gesproken van overtoerisme, wanneer het aantal toeristen een negatieve invloed heeft op de levenskwaliteit van lokale bewoners en congestie en milieudegradatie direct samenhangen met het bezoekersaantal. Overtoerisme kan aanzienlijke gevolgen hebben, zoals verhoogde druk op natuurlijke hulpbronnen, het milieu, de infrastructuur en de kwaliteit van leven. Dit kan uiteindelijk leiden tot uitputting van deze middelen en stijgende kosten voor de lokale bevolking. Overtoerisme is een groeiend wereldwijd fenomeen dat impact heeft op gemeenschappen en natuurgebieden, ongeacht hun omvang of toeristische belang. Overtoerisme ontstaat wanneer het toerisme een negatieve invloed uitoefent op een bestemming en de grenzen van hetgeen de plek kan verdragen, worden overschreden. De gevolgen zijn vaak omvangrijker dan gedacht, met ingrijpende effecten op de lokale levensstijl, cultuur, natuur, infrastructuur en de algehele kwaliteit van leven, hetgeen duurzame oplossingen dringend noodzakelijk maakt om negatieve effecten te beperken.

¹ Bron: A.T.A.

² Bron: A.T.A.

³ Aruba staat op nummer 16 van de wereld - [Bevolkingsdichtheid - Landen Vergelijken \(indexmundi.com\)](https://www.indexmundi.com)

⁴ Are there limits to growth of tourism on the Caribbean islands? Case-study Aruba. Sharona S. Jurgens, Eric Mijts, Anton Van Rompaey. *Frontiers in Sustainable Tourism*, volume 3, 2024. [Frontiers | Are there limits to growth of tourism on the Caribbean islands? Case-study Aruba](https://www.frontiersin.org/journal/article/10.3389/fsu.2024.12345)

⁵ "A.T.A. ta comparti cifranan pa luna di oktober 2024 y resumen di strategia pa cu Plan Corporativo 2025". Press Release, 15 November 2024 - <https://www.ata.aw/news/a-t-a-ta-comparti-cifranan-pa-luna-di-oktober-2024-y-resumen-di-strategia-pa-cu-plan-corporativo-2025>

⁶ Overtourism: a literature review to assess implications and future perspectives. Capocchi, A., Vallone, C., Pierotti, M., and Amaduzzi, A., 2019. *Sustainability* 11, 3303.

In 2018 voerde de Sustainable Travel International, in opdracht van de A.T.A. ⁷, de studie "Study on Tourism Carrying Capacity for the Island of Aruba" uit. Dit onderzoek richtte zich op de draagkracht, oftewel de 'carrying capacity', van het toerisme op Aruba. Het doel was om een duurzaam groeimodel voor toerisme te definiëren dat economisch haalbaar, milieuvriendelijk en sociaal rechtvaardig is. Gedurende het onderzoek werd de toeristische druk en de impact hiervan op natuurlijke hulpbronnen, infrastructuur en de lokale gemeenschap geanalyseerd. De resultaten hiervan kunnen als indicatie/signaal dienen dat de grenzen van Aruba's duurzame draagkracht mogelijk al zijn overschreden, waardoor verdere groei van het toerisme ten koste zou gaan van de duurzaamheid van het eiland.

De A.T.A. heeft, in het kader van het aanpassen/adaptatie van het toerismemodel/strategie, recentelijk de introductie van acties die aansluiten op concepten als "Responsible Tourism & Regenerative Tourism"⁸ aangekondigd.⁹ Bovendien geeft de A.T.A. aan dat er al concrete stappen zijn gezet om (de negatieve effecten) van overtoerisme op Aruba te beperken maar erkent dat er aanvullende proactieve maatregelen noodzakelijk zijn. Om overtoerisme te verminderen en regeneratief toerisme te bevorderen, heeft de ATA acht focuspunten vastgesteld voor 2025. Deze inspanningen zullen gericht zijn op het stabiliseren van het aantal bezoekers op Aruba, terwijl een vervangingsstrategie wordt geïmplementeerd die de nadruk legt op regeneratief toerisme en duurzame ontwikkeling. Dit omvat het transformeren van traditioneel toerisme naar een vorm die praktijken omarmt die het ecosysteem beschermen, het milieu herstellen en investeren in infrastructuur die toerisme op een verantwoorde manier ondersteunt.¹⁰

⁷ Study on Tourism Carrying Capacity for the island of Aruba, Sustainable Travel International, October 2019.

⁸ Responsible tourism is tourism which: minimizes negative social, economic, and environmental impacts, generates greater economic benefits for local people and enhances the well-being of host communities.

Regenerative Tourism: is a transformational approach that aims to fulfill the potential of tourism places to flourish and create net positive effects through the rejuvenation of human society and ecosystems.

Bron: ATA Corporate Plan 2025 - <https://www.ata.aw/knowledge-base>

⁹ Cambionan strategico y ambicioso dirigi riba conceptonan di "Responsible & Regenerative Tourism". Press Release, 17 September 2024 - <https://www.ata.aw/news/cambionan-strategico-y-ambicioso-dirigi-riba-conceptonan-di-responsible-and-regenerative-tourism>

¹⁰ "A.T.A. ta comparti cifranan pa luna di oktober 2024 y resumen di strategia pa cu Plan Corporativo 2025". Press Release, 15 November 2024 - <https://www.ata.aw/news/a-t-a-ta-comparti-cifranan-pa-luna-di-oktober-2024-y-resumen-di-strategia-pa-cu-plan-corporativo-2025>

Recente ontwikkelingen binnen de samenleving wijzen op een aantal negatieve effecten van overtoerisme op Aruba. De toegenomen druk op de infrastructuur, de congestie en verminderde toegankelijkheid tot bijvoorbeeld stranden, evenals het verlies van biodiversiteit door toeristische activiteiten (zoals het bouwen van meer verblijfaccommodaties) enzovoorts, zijn namelijk zorgwekkend. De bezorgdheid onder de lokale bevolking over deze kwesties heeft onder andere geleid tot sociale spanningen en incidenten tussen bewoners, bedrijven uit de toeristische sector en toeristen. Zo zijn er meldingen van protesten, zowel van bewoners als toeristen, die hun bezorgdheid en groeiende frustratie uiten over de impact van toerisme op hun cultuur, leefomgeving, natuur en kwaliteit van leven.

Uit de resultaten van de ‘Local Sentiment Research Highlights 2024¹¹’ blijkt bovendien dat op het gebied van ‘community engagement’ een totaal van 31% en 24% van de respondenten respectievelijk ‘helemaal mee oneens’ en ‘mee oneens’ was met de stelling “I feel like I have a voice in my islands tourism decisions”. Dit betekent dat meer dan de helft (55%) van de respondenten zich niet gehoord voelt voor wat betreft de besluitvorming rondom toerisme. Slechts 24% vond van wel terwijl 20% geen mening had hierover.

Volgens de Raad wijzen de genoemde ontwikkelingen, die betrekking hebben op het uiten van bezorgdheid en frustratie door de samenleving, op de noodzaak/behoefte aan participatie, inspraak en betrokkenheid van de lokale bevolking in het besluitvormingsproces rondom toerisme. Organisaties (Ngo’s) en bewoners (individueel) kunnen namelijk een gevoel van uitsluiting ervaren, waardoor zij de indruk krijgen dat hun stem en input niet worden gehoord en/of gewaardeerd. Dit resulteert in een gevoel dat zij niet in staat zijn om actief bij te dragen aan de ontwikkeling van beleid dat hen rechtstreeks aangaat.

Alleen door gezamenlijke inzet en betrokkenheid kan toerisme duurzaam en winstgevend zijn, met een positieve impact op zowel de welvaart van de lokale samenleving als op de bezoekerservaring. Dit vraagt namelijk om een collectieve verantwoordelijkheid. De Raad onderkent het belang van een inclusieve aanpak waarin de stem/input van de gehele gemeenschap gehoord wordt en streeft ernaar om een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de duurzame ontwikkeling van het toerisme op Aruba.

¹¹ Local Sentiment Research highlights 2024, A.T.A. - <https://www.ata.aw/knowledge-base>

Naar aanleiding hiervan heeft de Raad onderhavig advies opgesteld. Door bewoners, organisaties (Ngo's) en stakeholders de kans te geven om actief deel te nemen aan het besluitvormingsproces rondom toerisme, kan een breder draagvlak gecreëerd worden en een hogere acceptatie(graad) en begrip bereikt worden voor wat betreft het toerismebeleid. Onderhavig SER-advies is als volgt opgesteld: In hoofdstuk 1 zal ingegaan worden op de gevoelens omtrent de participatie, inspraak en betrokkenheid in het besluitvormingsproces rondom toerisme en in hoofdstuk 2 zal het advies van de Raad hieromtrent gegeven worden.

1. Inzicht in participatie, inspraak en betrokkenheid in het toerismebeleid

Om inzicht te krijgen in de huidige situatie met betrekking tot de gevoelens rondom participatie, inspraak en betrokkenheid van organisaties en inwoners in het besluitvormingsproces over toerisme, wordt eerst kort ingegaan op de resultaten van de 'Local Sentiment Research 2024' van de A.T.A. Vervolgens worden de bevindingen gepresenteerd uit een reeks gesprekken/consultaties die de Raad heeft gevoerd met diverse organisaties die direct of indirect te maken hebben met de impact van toerisme.

Local Sentiment Research

Als onderdeel van de 'carrying capacity' studie van de A.T.A.¹², werden de meningen en input van inwoners verzameld om het lokale sentiment ten opzichte van toerisme op Aruba, te meten. Deze 'Local Sentiment Research' die in 2018, 2022 en 2024 uitgevoerd is, heeft als doel om lokale opvattingen te meten over specifieke aspecten van de toerismedynamiek op Aruba, inclusief de impact op de lokale gemeenschap en het milieu. Deze enquête was specifiek ontworpen voor inwoners van Aruba, zodat hun unieke perspectieven op de lokale economie en de toerismesector werden vastgelegd.

Uit de meest recente resultaten van de 'Local Sentiment Research Highlights 2024'¹³ blijkt dat hoewel een aanzienlijk aantal respondenten erkent dat toerisme de belangrijkste en enige motor is van de Arubaanse economie, 32% van de respondenten een score gaf van uiterst negatief ('very unhappy') tot neutraal. De top 5 aandachtspunten, waar lokalen zich zorgen over maken, zijn de hoge kosten van levensonderhoud, onbetaalbare huisvesting voor de lokale bevolking, schade aan natuur en milieu, druk op de infrastructuur en het gebrek aan voordelen voor de lokale gemeenschap uit toerisme-inkomsten. Bovendien blijkt, zoals in de aanleiding is aangegeven, dat meer dan de helft (55%) van de respondenten zich niet gehoord voelt in de besluitvorming rondom toerisme. Dit terwijl, volgens het onderzoek, de uitdagingen waarmee de toerismesector wordt geconfronteerd, een gezamenlijke inspanning van alle stakeholders (publiek, privaat en burgers) vereisen om deze om te keren.

¹² Study on Tourism Carrying Capacity for the island of Aruba, Sustainable Travel International, October 2019.

¹³ Local Sentiment Research highlights 2024, A.T.A. - <https://www.ata.aw/knowledge-base>

Gesprekken/consultaties organisaties

Om inzicht te krijgen in de gevoelens, meningen, ideeën en/of verwachtingen van organisaties met betrekking tot de mate van participatie, inspraak en betrokkenheid van organisaties en bewoners bij het besluitvormingsproces rondom toerisme, heeft de Raad een reeks gesprekken/consultaties gehouden met diverse organisaties die direct of indirect te maken hebben met de impact van toerisme. In het kader van dit advies is ervoor gekozen voor organisaties (Ngo's) op het gebied van natuur en milieu. De schade aan natuur en milieu vormt namelijk volgens de 'Local Sentiment Research Highlights 2024'¹⁴ één van de top 5 aandachtspunten waar lokalen zich zorgen over maken. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met de A.T.A. en het ministerie van Toerisme.

Uit de gesprekken met deze organisaties kwamen verschillende thema's naar voren, waarbij het gebrek aan participatie, betrokkenheid, transparantie, communicatie en overleg binnen het besluitvormingsproces centraal stond. In de huidige situatie ervaren de organisaties over het algemeen dat zij helemaal niet of onvoldoende betrokken worden en weinig tot geen (voorafgaande) input kunnen leveren bij beslissingen rondom toerismebeleid, hoewel deze beslissingen van invloed zijn op hun belangen en/of expertisegebieden. Doordat organisaties zich vaak niet gehoord voelen, geeft dit hun het gevoel dat hun expertise en ervaring niet op waarde worden geschat.

Het gebrek aan participatie en betrokkenheid van organisaties binnen het besluitvormingsproces rondom toerisme leidt bij deze organisaties tot aanzienlijke frustraties en een gevoel van machteloosheid. Organisaties ervaren dat beslissingen vaak achter gesloten deuren worden genomen, zonder duidelijke communicatie of transparantie over de motivatie/argumentatie of de mogelijke impact ervan. Organisaties geven namelijk aan dat hun rol in het besluitvormingsproces vaak slechts beperkt blijft tot projectgerichte betrokkenheid, waarbij hun input niet als essentieel wordt gezien maar eerder als een formele verplichting of 'afvink item'. Hierdoor ontstaat een indruk van 'greenwashing' (als een misleidende communicatie- en/of marketingstrategie), waarbij hun betrokkenheid gepresenteerd wordt als een duurzame, milieuvriendelijke en/of maatschappelijk verantwoord keuze, terwijl de daadwerkelijke beslissingen elders en zonder hun directe invloed worden genomen.

Door dit gebrek aan transparantie en effectieve communicatie voelen organisaties zich uitgesloten van het besluitvormingsproces, wat bijdraagt aan hun overtuiging dat de belangen van de lokale gemeenschap en de

¹⁴ Local Sentiment Research highlights 2024, A.T.A. - <https://www.ata.aw/knowledge-base>

langetermijneffecten van toerisme vaak worden genegeerd en ondergeschikt zijn aan andere factoren, zoals politieke belangen of financiële motieven. Hierdoor ontstaat de indruk dat besluiten vooral genomen worden in het belang van kortetermijnwinst, zonder voldoende aandacht voor de gevolgen voor de lokale bevolking en het natuur en milieu.

Organisaties pleiten hierdoor voor een participatieproces waarin ze niet alleen worden aangehoord, maar waar hun input daadwerkelijk wordt meegenomen in de besluitvorming. Organisaties benadrukken dat zij al vóór de besluitvorming (op macroniveau) betrokken en gehoord willen worden, zodat hun inzichten/input daadwerkelijk kunnen bijdragen aan het beleid. Dit gebrek aan transparantie leidt namelijk tot een kloof tussen beleidsmakers en betrokken organisaties, die zich niet gehoord of gewaardeerd voelen in hun pogingen om bij te dragen aan een duurzame toerismesector. Zij pleiten voor een structureel inclusiever proces dat een gelijk speelveld ('fair playing field') biedt voor alle stakeholders, zodat zij betrokken kunnen worden en kunnen participeren in het besluitvormingsproces en waarin hun kennis en belangen serieus worden overwogen en/of meegenomen.

Aan de andere kant beschikken sommige organisaties niet altijd over de benodigde expertise en deskundigheid en vaak ontbreekt er een formele organisatievorm/structuur met duidelijke doelstellingen. Bovendien hebben ze vaak uiteenlopende doelen en belangen en zijn daardoor gefragmenteerd. Deze fragmentatie binnen de verschillende organisaties maakt het soms moeilijk om een gezamenlijk gedragen belang te formuleren. Organisaties dienen zich hierdoor beter te profileren en te organiseren.

Desondanks zijn de meeste organisaties het mee eens dat de voordelen van een verenigd orgaan met invloed op het besluitvormingsproces duidelijk aanwezig zijn, alhoewel het samenbrengen van diverse groepen met verschillende expertises, doelen en belangen een complexe uitdaging kan zijn. De meeste organisaties pleiten daarom voor het promoveren/stimuleren van dialoog door de oprichting van een platform, commissie, raad of autoriteit die hen vertegenwoordigt in de besluitvorming over toerisme(beleid). Een dergelijk platform zou volgens hen kunnen fungeren als een centraal orgaan waar diverse organisaties in dialoog kunnen gaan en een balans kunnen vinden tussen verschillende belangen. Zo'n orgaan zou bijdragen aan een representatieve en evenwichtige stem in de besluitvorming rond het toerismebeleid en beter aansluiten bij de doelen van de betrokken partijen. Toerisme raakt immers vrijwel alle domeinen van de samenleving, zowel direct als indirect en vraagt daarom om een gezamenlijke inspanning en nauwe samenwerking. Dit geldt in

het bijzonder als het gaat om thema's zoals duurzaamheid, verantwoordelijkheid en regeneratie.

Naast het oprichten van een centraal orgaan/platform vinden sommige organisaties het belangrijk om, op individueel basis, hun eigen input af te stemmen op de adviezen van overheidsdiensten en adviesorganen. Op die manier kunnen zij ook alsnog indirect deelnemen aan de besluitvorming over specifieke kwesties die hun expertise en domein raken. Daarbij benadrukken de organisaties wel het belang van wederzijdse openheid en transparantie. Dit houdt in dat adviezen en rapporten van overheidsdiensten en adviesorganen openbaar worden gemaakt en dat organisaties terugkoppeling ontvangen over de wijze waarop hun inbreng is/wordt gebruikt.

2. Advies van de Raad

Zoals eerder aangegeven in dit adviesrapport vormt toerisme de belangrijkste economische pilaar van Aruba. Bovendien is Aruba het derde meest toerismeafhankelijke land ter wereld¹⁵. Ondanks deze afhankelijkheid en het feit dat toerisme tot economische groei leidt, kan overtoerisme echter ingrijpende effecten hebben op de lokale levensstijl, cultuur, natuur, infrastructuur en de algehele kwaliteit van leven. Voornoemde effecten kunnen leiden tot bezorgdheid en onrust binnen de samenleving en kunnen mogelijk sociale spanningen veroorzaken. Dit wijst, volgens de Raad, op een noodzaak/behoefte van participatie, inspraak en betrokkenheid van de lokale bevolking als geheel in het besluitvormingsproces rondom het toerisme(beleid).

Op basis van onder andere de verkregen inzichten middels de gesprekken/consultaties met diverse organisaties (Ngo's op het gebied van natuur en milieu), die direct of indirect te maken hebben met de effecten van overtoerisme, voor wat betreft hun gevoelens, meningen, ideeën en verwachtingen met betrekking tot participatie, inspraak en betrokkenheid van organisaties en bewoners bij het besluitvormingsproces over toerisme(beleid) (zie hoofdstuk 1), adviseert de Raad het volgende:

Collectieve inspanning en verantwoordelijkheid

Bij het ontwikkelen van het toerismebeleid en/of het nemen van besluiten hieromtrent, dient de regering, volgens de Raad, dit namelijk als een collectieve inspanning en verantwoordelijkheid beschouwd te worden, waarbij de samenleving als geheel hierbij inspraak dient te hebben en dus betrokken moet zijn. Uit de gesprekken/consultaties met de diverse organisaties blijkt bovendien dat er een duidelijke noodzaak/behoefte bestaat aan een bredere participatie en dus betrokkenheid. Daarom acht de Raad het van essentieel belang dat bewoners, organisaties en stakeholders binnen de verschillende domeinen/sectoren (zoals sociaal, cultureel, infrastructuur, enzovoorts) de mogelijkheid krijgen om actief deel te nemen aan het besluitvormingsproces en dus beleidsontwikkeling rondom toerisme.

Dit zal bijdragen aan het creëren van een breder draagvlak, hetgeen kan leiden tot een hogere acceptatie en beter begrip van het toerismebeleid. Tijdens dit proces dient, volgens de Raad, rekening worden gehouden met de belangen van de samenleving als geheel en er moet gestreefd worden naar een gezamenlijke (holistische) visie die iedereen op één lijn brengt. Alleen door gezamenlijke inzet

¹⁵ Bron: A.T.A.

en betrokkenheid kan toerisme duurzaam en winstgevend zijn, met een positieve impact op zowel de welvaart van de lokale gemeenschap als de bezoekerservaring.

Integrale en inclusieve aanpak met een ‘bottom up’¹⁶ benadering

De Raad is van mening dat overtoerisme niet uitsluitend/slechts een uitdaging vormt voor de toerismesector, maar een breder maatschappelijk vraagstuk betreft, die impact heeft op de samenleving als geheel. De impact van overtoerisme reikt namelijk verder dan de grenzen van de toeristische industrie (economie). Verschillende sectoren, zoals natuur en milieu (ecologisch), sociaal (welzijn), cultuur, infrastructuur en woonvoorzieningen, worden hierdoor geraakt, evenals de leefbaarheid voor de lokale bevolking, waardoor het geïntegreerd dient te worden in bredere beleidskwesties en beleidsdomeinen. Daarom acht de Raad een integrale en inclusieve aanpak met een ‘bottom-up’ benadering essentieel.

Dit is, volgens de Raad, cruciaal voor het creëren van breed draagvlak, acceptatie en het bevorderen van duurzame oplossingen. Door inwoners, organisaties en stakeholders, vanaf het begin, actief te betrekken (‘involve and engage’) bij de besluitvorming en beleidsontwikkeling, ontstaat een diversiteit aan inzichten en ervaringen die de besluitvorming verrijken. Dit zorgt ervoor dat de complexe en vaak tegenstrijdige belangen binnen de samenleving beter worden begrepen en meegenomen in het beleid. Bovendien vergroot de betrokkenheid van inwoners, organisaties en stakeholders de kans dat zij zich inzetten voor de uitvoering van het beleid, wat de effectiviteit ervan ten goede komt. Een inclusieve benadering draagt ook bij aan sociale rechtvaardigheid, doordat het voorkomt dat bepaalde groepen worden uitgesloten of benadeeld. Door verschillende belangen en gevolgen te overwegen, kan het beleid niet alleen economische voordelen opleveren, maar ook rekening houden met onder andere het milieu- en sociaal impact. Kortom, een integrale en inclusieve aanpak met een ‘bottom-up’ benadering is essentieel voor het ontwikkelen van evenwichtige, rechtvaardige en duurzame toerisme-oplossingen die zowel de lokale gemeenschap als de toeristische sector dienen.

Promoveren/stimuleren van een brede nationaal dialoog door het instellen van een centraal orgaan/platform voor participatie

Zoals aangegeven in dit advies is de Raad van mening dat inspraak en betrokkenheid van de lokale bevolking, organisaties en stakeholders binnen de verschillende domeinen/sectoren (zoals sociaal, cultureel, infrastructuur,

¹⁶ Benadering waarbij beleid e.d. vanuit de basis (de werkvloer, de lagere overheden, e.d.) wordt geïnitieerd. https://www.encyclo.nl/begrip/bottom_up

enzovoorts) van cruciaal belang zijn voor de succesvolle ontwikkeling en besluitvorming rond het toerismebeleid. Volgens de Raad fungeert dialoog namelijk als een cruciaal middel voor participatie, waarmee niet alleen informatie wordt uitgewisseld, maar waarin ook ruimte kan worden gecreëerd voor wederzijds begrip en samenwerking. Door dialoog te promoveren/stimuleren en dus door actieve participatie te waarborgen, kunnen diverse perspectieven worden meegenomen, hetgeen bijdraagt aan een beleid dat zowel effectief is en breed gedragen kan worden. Bovendien helpt deze betrokkenheid bij het identificeren van de specifieke behoeften en zorgen van de gemeenschap, hetgeen bijdraagt aan een duurzamer en inclusiever beleid. Daarnaast maakt inspraak het mogelijk om economische voordelen eerlijker te verdelen en negatieve effecten, zoals overtoerisme, te beperken. Tot slot kan tijdige dialoog helpen om potentiële conflicten of spanningen tussen belanghebbenden te voorkomen, wat de algehele samenwerking versterkt.

In het kader van het promoveren/stimuleren van een brede nationale dialoog adviseert de Raad daarom voor de oprichting van een gezaghebbend en breed platform, dat zowel een bepaalde autoriteit bezit en inclusiviteit biedt, waarin via dialoog, inspraak en betrokkenheid van de lokale bevolking, organisaties en stakeholders mogelijk wordt. Belangrijk hierbij is, volgens de Raad, dat dit platform onafhankelijk status en de Minister van Toerisme gevraagd en ongevraagd mag adviseren over toeristische aangelegenheden. Verder vindt de Raad dat het dialoog binnen voornoemde platform op een structurele wijze en met enige regelmaat moet geschieden. Een dergelijk platform kan namelijk de transparantie en representativiteit in het besluitvormingsproces versterken, waarbij alle partijen actief bijdragen aan een gebalanceerde benadering van economische groei en maatschappelijke belangen. Dit participatieve proces bevordert niet alleen de effectiviteit van het toerismebeleid, maar vergroot ook het draagvlak en de legitimiteit ervan onder alle belanghebbenden op Aruba. De Raad is hierdoor van mening dat door een gezamenlijke visie te ontwikkelen, die zowel de belangen van bewoners als die van bezoekers respecteert en zorgdraagt voor de grenzen van de Arubaanse capaciteit en identiteit, een solide basis kan worden gelegd voor duurzaam toerismebeheer.

Verder adviseert de Raad aan de regering, om naast het oprichten van voornoemd platform, ook ruimte te bieden voor organisaties en stakeholders om ook op individuele basis hun input af te stemmen op de adviezen van overheidsdiensten en adviesorganen. Deze aanpak stelt hen namelijk in staat om indirect deel te nemen aan de besluitvorming over specifieke kwesties die hun expertise en domein aangaan en/of die op micro-/uitvoeringsniveau betreft. Hierbij is het, volgens de Raad wel van cruciaal belang dat er wederzijdse openheid en

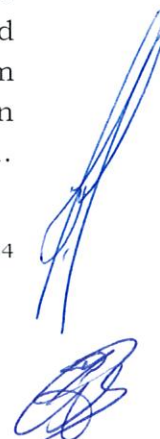

transparantie is. Dit houdt in dat adviezen en rapporten van overheidsdiensten en adviesorganen openbaar worden gemaakt en dat organisaties terugkoppeling ontvangen over hoe hun inbreng is gebruikt. Een dergelijke aanpak versterkt namelijk het vertrouwen en de betrokkenheid van de betrokken partijen in het beleidsproces.

Promoveren/stimuleren actieve individuele participatie

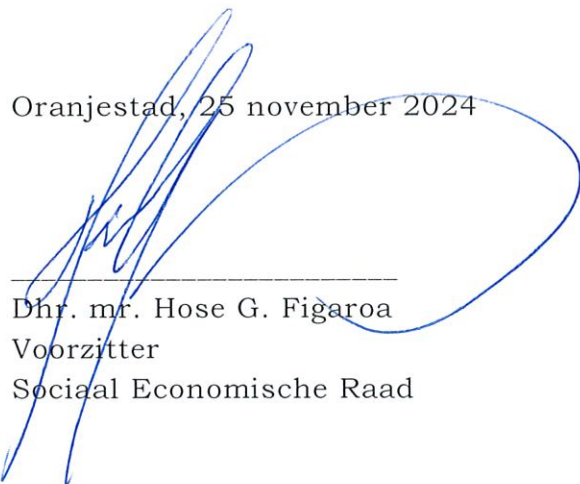
Voor wat betreft de participatie, betrokkenheid en inspraak van individuen/burgers, adviseert de Raad om een inclusieve en interactieve benadering te hanteren bij het besluitvormingsproces rondom toerisme(beleid), waarbij individuen op verschillende niveaus worden betrokken. Door het organiseren van participatiebijeenkomsten, zoals 'town hall meetings', kunnen burgers de mogelijkheid krijgen om direct hun mening en input te leveren. Het betrekken van individuen in kleinere groepen, zoals bijvoorbeeld in focusgroepen kan bovendien ervoor zorgen dat er inzicht verkregen kan worden in specifieke behoeften. Daarnaast kunnen enquêtes en online peilingen worden ingezet om een breed draagvlak te creëren en diverse perspectieven te verzamelen. Tot slot bieden het toepassen van digitale platforms en sociale media voor consultaties, interactieve, laagdrempelige en flexibele mogelijkheden om vooral jongere doelgroepen te betrekken. Door voornoemde benaderingen te stimuleren/promoveren worden individuen een actieve rol gegeven, hetgeen, volgens de Raad, bijdraagt aan meer transparantie, vertrouwen, acceptatie en draagvlak in het besluitvormingsproces rondom toerisme(beleid).

Concluderend kan de Raad stellen dat overtoerisme een complexe uitdaging vormt met verstrekende gevolgen op sociaal, cultureel, economisch en ecologisch gebied. Overtoerisme tast niet alleen het dagelijks leven en de leefbaarheid van de lokale gemeenschap (het welzijn) aan, doordat overvolle stranden en straten, drukte en stijgende kosten van levensonderhoud het dagelijks leven verstoren, maar vermindert ook de kwaliteit van de ervaring voor toeristen zelf, door overvolle attracties, lange wachttijden en een verminderde authenticiteit van Aruba als vakantiebestemming. Bovendien kan overtoerisme leiden tot commercialisering en vervlakking van lokale tradities en erfgoed, waarbij authentieke culturele praktijken worden aangepast of verdrongen om aan toeristische verwachtingen te voldoen. Aantasting van natuurlijke habitats, vervuiling en overbelasting van de infrastructuur door overtoerisme leiden bovendien tot een afname van de kwaliteit van natuur en milieu. De Raad benadrukt hierbij de dringende noodzaak van een evenwichtig en duurzaam toerismebeleid dat zowel de behoeften van de lokale bevolking als die van bezoekers in harmonie brengt met het behoud van milieu en (cultureel) erfgoed.

De Raad hoopt met dit advies bij te dragen aan het tot stand brengen van een gezamenlijke participatie en een gedeelde visie die zowel de belangen van de bewoners als die van de bezoekers op een eerlijke en respectvolle manier in overweging neemt. Het streven is om een duurzaam toerismebeheer te waarborgen dat niet alleen economische voordelen biedt, maar ook de sociale, culturele en ecologische waarden van Aruba versterkt. Daarbij is het van groot belang dat lokale bewoners, organisaties en stakeholders (binnen de verschillende domeinen/sectoren) actief betrokken worden in het proces. Hun participatie zal niet alleen hun eigen belangen vertegenwoordigen, maar zal ook het welzijn van de lokale gemeenschap als geheel bevorderen, waardoor er een evenwichtige en harmonieuze ontwikkeling van toerisme mogelijk wordt gemaakt.

Oranjestad, 25 november 2024

Dhr. mr. Hose G. Figaroa
Voorzitter
Sociaal Economische Raad

Dhr. drs. Felix R.E. Bijlhout
Algemeen Secretaris
Sociaal Economische Raad

L.G. Smith Boulevard 134, Oranjestad, Aruba
Telefoon: (297) 583-2713
Fax: (297) 5838956